

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

35. TÝDEN (24.8.2026)

Kamil Holý a Kateřina Kovaříková

Národní centrum zemědělského
a potravinářského výzkumu

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách CARC: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Početnost škůdců nízká, prahy škodlivosti překročeny jen na některých pozemcích. Na brukvovité zelenině jsou molice, dřepčící, občas mšice, zápředníček a housenky mŕ. Lokálně škodí bělásci. Z některých porostů hromadná emigrace molic na zimní hostitele - může signalizovat nepříznivé podmínky. V nesklizených porostech cibule třásněnky. V oblastech s častou škodlivostí osenice polní monitorovat housenky - hojně bývají na celeru. V hniјících částech rostlin sekundárně saprofágní larvy dvoukřídlých a různí brouci. Brambory apod. mohou poškodit drátovci - plochy s vysokým výskytem sklídit přednostně.

Brukvovitá zelenina - vzešlé meziplodiny a řepky snížily tlak škůdců na zelenině, meziplodiny mohou být poškozeny housenicemi pilatek a housenkami bělásky zelného i řepového. Housenky bělásky mohou škodit v méně intenzivně ošetřovaných porostech brukvovité zeleniny - kladení vajíček pokračuje. V zelenině je nejčastější **molice**, která po deštích trochu ubyla, v pondělí byla pozorována hromadná migrace z porostů zeleniny na zimní hostitele, což bývá běžné až v polovině října. **Předčasná migrace v září v roce 2022** předznamenala příchod studeného a mokrého období, znemožňující setí ozimů. Zda letošní migrace něco signalizuje nebo molice reagují na nižší nutriční kvalitu zeleniny např. vlivem předchozích veder, se uvidí až s odstupem času. Dřepčků, zápředníků a housenek mŕ je málo, v některých porostech více mšice zelné. Na jedné lokalitě pod sítěmi přemnožená mšice redukována mšicomary, kteří se akorát líhnou z mumií a na sítích jsou jich tisíce. Po sklizni mohou vyletovat ve skladech odběratelů a na prodejnách, obdobně jako molice.

Ostatní zelenina - cibule většinou sklizena, ve zbylých porostech hl. nymfy třásněnek, na vzcházejících porostech zatím nezjištěny. Lokálně mohou škodit housenky osenice polní - začít monitorovat. S přibývajícím podzimem se začnou postupně zvyšovat škody od drátovců - pozemky s vyšším výskytem sklídit co nejdříve. Vyšší škodlivost bývá za sucha.

Rizikovi: molice, dřepčící, zápředníci, osenice, třásněnky, housenky, mšice, drátovci aj.

- s ochlazením se tlak snížil, někde přelet na zimní hostitele, v dalších plodinách stále vyšší početnost.

Monitoring - všechna stádia na spodní straně listů, pupárie před líhnutím tmavá.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Ošetření v závislosti na početnosti dospělců a jednotlivých vývojových stádií. Porosty s pupárií zapravit co nejdříve po skizni do půdy - listy nesmí zůstat na povrchu, molice se líhnou i ze suchých listů! **Lapací rostliny** - sklizené plochy nechat co nejdéle na pozemku - část molic naklade na rostliny, které se před líhnutím nových dospělců zapraví. Jako lapací nelze použít rostliny dříve napadené molicí - staly by se zdrojem molic.

Bělásci

- dospělců je relativně málo, ale vajíčka i housenky bělásky řepového jsou časté. Pokud není insekticidní clona proti jiným škůdcům, mohou se rychle přemnožit.

Monitoring - vajíčka na spodní straně listů, housenky též většinou na spodní straně listů nebo ukryté v hlávkách.

Ochrana - sítě znemožní kladení. Ošetření proti nejmladším housenkám před objevením škod.

Zápředníček polní

- početnost nízká, housenky téměř žádné, občas poletují dospělci.

Monitoring - dospělci ve feromonových lapácích nebo vizuálně na rostlinách. Zeleně zbarvené housenky na spodní straně listů.

Ochrana - sítě znemožní kladení. Ošetření proti nejmladším housenkám před objevením škod.

- početnost v lapácích nízká, plošné škody nebudou, ale i při nízké početnosti se mohou objevit lokální škody - ohniska. V oblastech s pravidelnou škodlivostí monitorovat výskyt housenek.

Monitoring - housenky většinou ukryté v půdě v okolí rostliny nebo v paždí listů, žír v noci. Přítomnost se pozná podle požerků, na celeru např. požrané dolní části řapíků. Přemnožení je většinou lokální - monitorovat na více místech - transekt napříč polem.

Ochrana - ošetření proti nejmladším housenkám, které žerou na nadzemních částech. Starší housenky zůstávají trvale v půdě - ochrana nefunguje. Housenky jsou aktivní v noci - postřik navečer nebo v nočních hodinách.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- početnost většinou nízká, ale za vysokých teplot v druhé polovině týdne mohou přilétnou noví jedinci.

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Nezakryté porosty ošetřit proti dospělcům

Mšice zelná

- na většině ploch zůstává početnost nízká, přilétají nové zakladatelky, tvorba kolonií pokračuje. V některých porostech přežívají dřívější kolonie, které se rozrůstají a škodí.

Monitoring - dospělci s křídly i bez a nymfy jsou většinou ukryty na spodní straně listů nebo v srdéčkách.

Ochrana - při nízkém počtu mšic a vysokém výskytu predátorů (slunéčka, pestřenky, páteříčci aj.) funguje přirozená regulace. Při rozrůstání kolonií postřik - hodně užitečných

organismů = volit selektivní aficidy (oleje apod.). V plodinách, kde mšice přenášejí virózy, se ošetřuje při prvním výskytu mšic.

Třásněnky

- nálety do porostů pokračují, vyskytují se dospělci i nymfy, přes vysoké poškození listy cibule neodumírají - to způsobují choroby.

Monitoring - jsou většinou ukryté mezi listy u báze. Posátá místa jsou světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu. Silně poškozené porosty mají jinou barvu.

Ochrana - za vysokých teplot je účinnost přípravků krátkodobá, zkontrolovat kvalitu ošetření - třásněnky mimo úkryt v paždi listů musí být po postřiku mrtvé.

Sviluška chmelová

- polyfágní druh, ve venkovní zelenině se přemnožuje v suchých a teplých letech. V některých oblastech již může škodit.

Monitoring - dospělci i nymfy na spodní straně listů, kde vytvářejí pavučinky. Posáté

rostliny žloutnou. Malá velikost - použít lupu.

Ochrana - důležité je ošetřit spodní stranu listů akaricidy nebo oleji.

 Novinka

Drátovci - larvy kovaříků

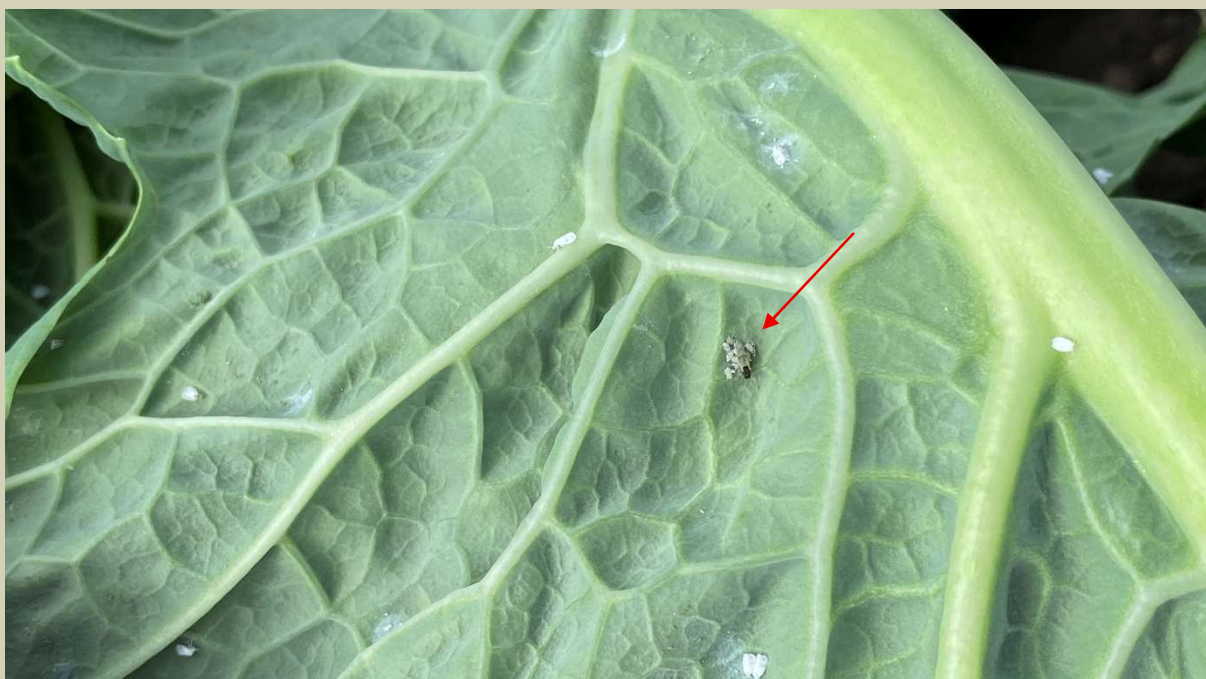
- škodlivost se začne zvyšovat, budou škodit až do podzimu.

Monitoring - sledovat poškození podzemních orgánů - počet larev v okolí konzumních částí.

Ochrana - nejvíce poškozené části pozemků sklídit co nejdříve. Čím déle zůstanou např. brambory na pozemku, tím vyšší bude poškození. Za sucha škody vyšší.

Užitečné organismy

- početnost nízká, občas slunéčka a pestřenky. Na jednom pozemku s přemnoženou mšicí vysoká početnost mšicomarů.

Rostoucí kolonie mšice zelné

Dřepčíci jsou jen na některých plochách

I porosty pod sítěmi je třeba pravidelně monitorovat - některé druhy proniknou i malou dírou

Pod sítě mohou proniknout i mšice...

Mumie mšic parazitované mšicomary - pokud zůstanou na listech, mohou se z nich postupně líhnout dospělci - přítomnost hmyzu může následně vadit odběratelům

Líhnoucí se mšicomaři se kumulují na sítích

Na cibuli zůstávají třásněnky

Pokud se ustříkaly choroby, třásněny listy není

Listy řepy vykousené dřepčíky

Vajíčko bělásky řepové a vajíčka molic

Odchyty do feromonových lapáků

- osenice polní - početnost je nízká, plošné škody na sledovaných lokalitách nebudou, ale lokálně (na jednom pozemku - v ohniscích) může škodit - sledovat požerky/housenky
- zápředníček polní - v letošním roce podprůměrný výskyt, škody jen na některých lokalitách

